

„Figurás szemben”. A kalotaszegi legényes kettes előadásmódjáról

KARÁCSONY ZOLTÁN

„Egy alkalomkor, mikor már egy kicsit kezdtem [...] felcseperedni, kezdtem tudni táncolni, van egy öreg bácsi ott benn nálunk a táncba, már vót körülbelül olyan hatvanéves. Szembeállottam véle táncolni. Hogy én már elbízta magamat, hogy én tudok táncolni. Azt mondja az öreg, hogy ne, ne, azt mondja [...] Úgy hasba rúgott, hogy beestem az asszonyok közé. Na, akkor gondoltam, hogy ez már baj, nem kellett volna odaállni egy öregemberrel szembe. Állottál volna a gyerekekkel szembe, nem egy öregemberrel.”¹ – emlékezett egyik táncos történetére a magyarvistai Mátyás István „Mundruc”. A fentiek alapján számos kérdés felmerülhet. A faluközösség milyen belső törvényszerűségei szabályozták a szembetáncolást? A viszonylag durva bánásmód ellenére miért érezte jogosnak Mátyás István az öregember reakcióját? Úgy is értelmezhető az idézett szöveg, hogy Mátyás István akkor még nem volt felavatva, azaz nem volt a felnőtt férfitársadalom teljes jogú tagja?

A sokáig szólisztikus, egyéni előadásmódúnak (Molnár 1947: 343; Martin 1966: 212; 1967: 127; 1970: 56, 230; 1974: 32, 64; 1977: 267; 1980: 439; Domby 1972: 8) hitt kalotaszegi legényesről a legutóbbi kutatások eredményei alapján egyre inkább bizonyosodni látszik, hogy a 19–20. század fordulóján még csoportosan táncolták (Martin 1979: 502; Kürti 1987: 389; Karácsony 2009: 343–351), s ez a forma valószínűleg a 20. század második harmadában bomlott fel kettes, majd egyéni, bemutató jellegű táncokra (Karácsony 2009). Az utóbbi két előadásmódban már egyfajta versenyszellemet tételezhetünk fel, bár a mögötte álló, szinte minden részletet ellenőrző-korlátozó tradíciót és a

1 Interjú Mátyás István „Mundruc”-cal (1911). Készítette Tímár Sándor kb. az 1970-es évek közepén. Lejegyezte Karácsony Zoltán. Azonosító: MTA BTK ZTI MG. 3337B.

*folklorizáció*s szűrőt nem hagyhatjuk figyelmen kívül (Kürti 1983: 9–10). A faluközösség a legényes hagyományba már nem vonta be minden tagját, bizonyos tekintetben specialistáknak (Pesovár é.n.: 12.) engedte át e tradíció képviselét, de annak *kontrolljáról* sohasem mondott le.²

A kettesformájú „szembetáncolásnak” többféle funkciója lehetett. Ha két ember barátságát, összehangoltságát akarta hangsúlyozni, akkor a motívumokat, szakaszokat kigyakorolták, *egymáshoz igazították*. Mátyás István szerint az összeszokott táncosok már ismerték egymás figuráit, táncépítkezési szokásait. „S akkor osztán úgyhogy ketten szembe, űk már előre bémondták: na aztán ketten táncolunk, de vigyázz! S akkor valamennyire vigyáztak, annyira egymásra, hogy egyforma figurákat csináltak.” (Martin 2004: 111).

A táncosok összehangoltságukat igyekeztek egy hatásos motívummal még inkább nyilvánvalóbbá tenni. Ilyenkor a nagyobb gyakorlattal rendelkező táncos igazodott társához, aki sokszor a viszonylag gyors zene ellenére egy táncszakaszon belül is tudott motívumot váltani, ha észrevette, hogy a vele szemben táncoló mást kezdett járni.³ Ilyenkor, persze ha nem is tudtak minden motívumot, táncszakaszt egyformán eltáncolni, legalább megpróbálták „összestimolni” táncukat.⁴

- 2 „[...] ahogy a legényes felcsendül, valamelyik jó táncos egyedül – esetleg barátjával, akivel kb. egyenlő tudású – táncolja a legényest. Utánuk következnek a másik táncos, esetleg a másik táncospár, és ez így tovább, kialakul körülöttük egy szűk kör, amely figyeli a táncosnak minden mozgását [...] és nagyon hozzáértő ez a szűk kör: minden tánc után röviden fejezi ki véleményét, egy-két szóval, de az a valóságnak megfelelő, és azt nagyon figyelik a táncosok, és igyekeznek kiérdekelni a jó véleményt.”. Gergely János (1938) Inaktelke. Gyűjtötte: Végvári Rezső 1973. MTA BTK ZTI AKT: 909.
- 3 Egy Mákfólván rögzített táncfolyamaton a legényest kevésbé ismerők számára is felfedezhető, ahogy a két táncos próbál alkalmazkodni a másikhoz. Az idősebb Gál István „Káplár” (1911) vezeti a táncot, s legtöbbször a fiatalabb Both Jánoska Ferenc (1925) igyekszik alkalmazkodni hozzá. Legalábbis egy darabig, mert a táncot befejező gesztusa is mutatja, hogy egy idő után lemondott erről a szándékáról. MTA FT. 699.10. sz. tánc. Gyűjtötte: Martin György, Pesovár Ferenc és Kallós Zoltán 1969. szeptember 6–7-én.
- 4 „Ha véletlenül el is... véti az ember, hogy nem pont egyformán csinálja, de azután mégis csak belejön, hogy csinálják egyformán, figuráznak, sok, több figurákat megcsinálnak együtt, de azután egyik megcsinálja azt, a másik azt. Amazt után megint | összejön a két figura, hogy megint csinálják egyelőre, de azért nem áll meg egyik se, hogy na most én elvittem aztán nem azt csináltam mind a másik és akkó megállok, hanem csinálja ü csak tovább, aztán majd aztán megint...” (Martin 2004: 112.)

A kettes legényes lehetett verseny is, ami akár több szakaszban is lejátszódhatott, s ilyenkor, ha valamelyik táncos olyan figurát, tudott járni, amelyet a másik nem, akkor az feladta, alulmaradt.⁵

Sok mindent nem tudunk erről a „hagyományos” legényes versenyről. Ilyen felvételtől nincs tudomásom. Csak a táncosok intencionális megjegyzései adnak némi útmutatást. A kompetitív legényes részleteit Mátyás István „Mundruc” Kendilónán történt esetének elmeséléséből ismerjük. Martin György két alkalommal (1956, 1964) is rögzítette a fiatalkori „Mundruc” első táncos sikerének a történetét.⁶ A történet alapján a verseny szereplői és attribútumai talán a következők lehettek:

- a *kihívó* (román legény, „aki azt gondolta, hogy ő tud legjobban táncolni a világon”)
- a *kihívott* (az alkalom adta idegen, akiről kiderült, hogy „nem úgy táncol, mint mi”)
- a *fogadó* (aki egyben a verseny szervezője is)
- a *fogadás szabályai* (a vesztes nem ihat a fogadás tétjéből)
- a *stratégia* (a román fiú talán „markirozik”, vele szemben „Mundruc” nem taktikázik. „Hátha versenytáncrul van szó, akkor, akkor mindenesetre az ember összeszedi a jobb figurákat, aztán megcsinálja, hogy a másik azt ne tudja csinálni.”)
- a *vesztes fogadalma* („mongyátok meg neki, hogy én is megtanulom azokat a figurákat, s aztán akkor én is úgy fogok táncolni, mint ő.”)
- a *nyeremény* igazságos elosztása a presztízсныert közösségen belül.

Tanulásként talán nem túlzás azt állítani, hogy ez a siker valószínű egy életre meghatározta Mátyás István „Mundruc” viszonyát a legényes hagyományhoz.

Mindenesetre a kiváló táncosok tudatosan törekedtek arra, hogy kialakítsanak egy-egy olyan motívumfűzést, amit csak ők táncolnak, amivel a verseny alkalmával az ellenfelet „le lehet táncolni”. Ezekre a táncos nagyon vigyázott, félt, hogy a nyertes figuráját senki el ne lopja. Például az inaktelki Gergely Ferenc egy gyalui cigányzenész egyik mutatós pontját próbálta ily módon elcseni,

5 A verseny a hangszeres népzenei gyakorlattól sem volt idegen. Lakodalmak, sorozások alkalmával, mikor több zenekar találkozott, a prímások között is kialakulhatott vetélkedés. Ezt tőlük gyakran a faluközösség is elvárta. A győztes eldöntésére nincsenek megbízható szabályaink. Legvalószínűbb, hogy a versenyszerű legényeshez hasonlóan az győzött, aki olyan táncdallamot tudott, amit annak nehézsége miatt a rivalizáló fél nem tudott eljátszani. A Felső-Maros menti zenészek elbeszélése szerint a viadal lefolyása és a hozzá kapcsolódó attribútumok (fogadás és annak tétje, döntőbizottság stb.) hasonlóak lehettek, mint a legényes versenyéé. Vavrincez András szóbeli közlése alapján.

6 A bővebb – 1964-ben felvett – táncos történet kivonatát lásd az 1. számú mellékletben.

de saját bevallása szerint ez csak félig-meddig sikerült.⁷ Ezeket a „nyerő” figurákat nem tanították meg másoknak, megpróbálták családon belül örökíteni. A szintén inaktelki Gergely Jánosnak pedig azért nem sikerült egy látványos pontot átmentenie, mert nagybátyja inkább fiaira szeretne volna hagyni azokat.⁸ Mások viszont nem az apjuktól tanulták meg ezt a férfitáncot. Gergely Ferenc szerint: „Engem idesapám nem tanított táncolni. Úgy tett mintha nem törődne az igyekvéssel, de észrevettem, hogy rajtam van a szeme.”⁹

Ha a táncos közösség közeli rokonokat, túl nagy különbséggel rendelkezőket, jó barátokat kényszerített legényes versenyre, akkor a táncosok kitérhetek a „párbaj” elől.¹⁰ Az idősebb generációhoz tartozókat a falu erkölcsi törvényei szerint nem illett letáncolni. Az inaktelki Kalló Ferenc így mesélt el egy ilyen történetet: „... egymással táncoltunk szembe. Ő is, mer’ tudtam, amit ű tudott, osztán, amit nem tudott azt nem csináltam, nem csináltam. [...] Mer’ a Ricsa, a Ricsa 16-beli születés vót, korosabb vót, mint én sokkal. /.../ Ott nem ellenkeztünk. [A korbéli különbség] Nem vót irányadó az, egyáltalán nem vót. Csak én restelltem, hogy ott, ha fiatalabb vótam, hogy kerüljek elejibe.”¹¹

Sok esetben az alkalmazkodás nem jelentett presztízsvesztést, sőt dícsérendőnek találták. Gergely János egy közeli barátjának tánctehetségét a következőképp fogalmazta meg: „...Nagy Feri, aki bármelyikhez alkalmazkodva, mondhatnám, úgy ő minden formát magába ölel és tudja is követni bármelyiket, hogy együtt táncoljon is vele.”¹²

Mind a versenyszerű, mind a kooperatív szembetáncolásnak megvolt a maga *rítusa*. Figyelembe kellett venni a faluközösség társadalmi hierarchiáját, az adott táncosnak a legényes hagyományban elfoglalt *státuszát* is.

Az olyan kiváló legényes táncosok, mint Mátyás István vagy Kalló Ferenc megválogatták, hogy kivel állnak fel táncolni. Önérzetüket sértette volna, ha

7 Gergely János (Inaktelke), idézi: Karácsony 1995: 157.

8 Gergely János (Inaktelke), idézi Karácsony 1995: 160–161.

9 Gergely János (Inaktelke), idézi Karácsony 1995: 156.

10 „Sok esetben a közvélemény rákényszeríti, szembeállítja a különböző korosztályokat egymással. Így megtörténik, hogy apa a fiával kerül szembe. Persze ilyenkor azt igényelné az a bizonyos szűk nézőkör, amelyik körülötte, a táncosok körül csoportosul, hogy versengésszerűen történjék apa és fiú között is ez a tánc, hát ez néha megtörténik, néha pedig a fiú, mondjuk a szülői tiszteletből pontosan követi – és ez sikerül is – az apját a táncban, tehát ugyanazt a táncmotívumot veszi át, amibe az apja a kezdeményező”. Idézet inaktelki Gergely Jánostól. Gyűjtötte: Végvári Rezső 1973. MTA BTK ZTI AKT: 909.

11 Kalló Ferenc „Molnár” (1923), Inaktelke 2009. október 9. Gyűjtötte és lejegyezte Karácsony Zoltán.

12 Idézet inaktelki Gergely Jánostól. Gyűjtötte: Végvári Rezső 1973. MTA BTK ZTI AKT: 909.

egy-egy ügyetlenebb táncos avval dicsekszik, hogy ő valaha is „Mundruc”-cal vagy Kalló Ferivel táncolt szembe.

*

A következőkben három táncfolyamat részletesebb elemzésén keresztül szeretném bemutatni az egymáshoz alkalmazkodás *szintjeit* és *mibenlétét*. Az első, Türen rögzített táncrögtönzésen a két táncos a legényes tánc hagyományt még akkor sajátította el, amikor az élő és eleven volt. László György „Náni,” 1904-ben, Gergely Ferenc „Köblösi” 1907-ben született, tehát nagyjából egy korosztályhoz tartoztak. Az 1930-as években mindketten részt vettek a Szentimrei Jenő által szervezett-rendezett *Csáki bíró lánya* című balladajátékban (Szentimrei 1969: 39; Martin 2004: 603).

A vizsgált táncfolyamatunk¹³ négy szerkezeti szintből áll. A legkisebb szerves egységet a motívumok alkotják, amelyek egy-, vagy kétütemesek. Főbb mozgulatfajták alapján megkülönböztethetünk lábfigurákat és tapsos–csapásoló jellegű motívumokat, de nem szerencsés ennek az általános megkülönböztetésnek a *merev, mechanikus* alkalmazása, mert sok esetben a csapásoló motívum egy vele azonos magvú és szerkezetű lábfigurának csak dinamikailag fokozottabb, díszítettebb változata.¹⁴

A 11 motívumtípus¹⁵ 22 altípusát tartalmazó folyamatban a típusok többsége kétütemes, ritmikájuk változatos (15 típus). A szűk mozgásokkal járt motívumok mellett a nagyívű, széles gesztusokat tartalmazó figurák is megjelennek. Szerkezetük alapján a motívumtípusok lehetnek egyszerű vagy bővített egymagvúak és összetett kétmagvúak. Az egyetlen többszörösen összetett kétmagvú típus (lásd a 4. sz. táblázat bekarikázott motívumát) a bővítés és az összetétel együttes alkalmazásával jött létre. Térhasználat szerint a motívumok egy helyben és oldalt mozgók, valamint irányváltók. Tánc közben a táncosok vagy szembefordulnak egymással, vagy a másikhoz viszonyítva részsütösen helyezkednek el. Az egy helyben mozgó és irányváltó figurák esetében a részsüt szembehelyezkedés frontját változtatják. A tánc *szimbolikus* terében történő irányváltó és oldalt mozgó térhasználat, amelyet sokszor a tükörszimmetrikus

13 Az 1. számú táncot Martin György, Kallós Zoltán és Tötszegi Károly 1969. április 13-án vette filmre. Filmtári azonosítója: Ft. 690.19. Lejegyezte: Lányi Ágoston. Revideálta: Karácsony Zoltán. A helyesírást ellenőrizte és szerkesztette: Fügedi János. A táncírás azonosítója: TIT. 350.

14 A táblázatot lásd a 2. sz. mellékletben.

15 A motívumokat az ún. Mundruc'-rend általam átalakított motívumkatalógusába illesztettem be. Lásd a 3. sz. mellékletet.

motívumok alkalmazása is megerősít, nagyfokú együttműködést igényel az előadók részéről. A táncfolyamat figuragazdagságát és motívikai koncentráltságát a motívumtípusok előfordulását tartalmazó első két oszlop *mutatja*. Ha a 9.2-3-as motívumtípusnál a lábfigurázó és a csapásoló változatokat külön kategóriába soroltuk volna, akkor a kezdő motívumok kivételével motívumismétlés nem fordulna elő.

A szakaszokat vagy helyi nevükön pontokat szerkezetük, ritmikájuk és térhasználatuk alapján ábrázoltuk.¹⁶ Leggyakoribb pontstruktúrának az *abbc* és a *abbb*, szerkezet mutatkozik. A táncfolyamat bevezetéseként az *aaab* felépítést használták mindketten. Az *abcd* szerkezet egyszer fordul elő, amikor a 2. számú táncos a 4. pont 3–4 ütemében már a táncot befejező összetapsoló (9.3.2.) motívumot *akarta járni*, *de észlelte*, hogy társa még más figurát táncol. Azonnal korrigálta mozgását, s így jött létre e ritka, de nem szokatlan pontszerkezet.¹⁷ A táncosok az azonos motívumhasználatot ellensúlyozva mind a pontszerkezetben, mind a pontritmikában igyekeznek eltérni egymástól, ezzel is ellenpontoszák egymás táncát.

A kettes legényes szakaszai felett valószínűleg még egy magasabb tagolási elv is érvényesül, de ennek bizonyítása további kutatásokat igényel. Mindenesetre úgy tűnik, hogy funkciójuk, mozgásjellegük alapján a táncszakaszok ebbe a nagyobb, általam *rész*-nek nevezett egységbe szerveződhetnek.¹⁸ Az, hogy e *részek* többé-kevésbé variáltan megismétlődnek-e, az a tánc időtartalmától, a pillanatnyi szituációtól, a táncosok diszponáltságától, és a nézők reakciójától függ.

*

A második példán már nem két azonos korosztályú férfi, hanem apa és fia mutatja be a kettes legényesét. A Bogártelkén 1909-ben született idősebb Fekete Jánost „Poncsát” és az 1927-ben született fiát, ifjabb Fekete Jánost, nemzedékük legjobb figurás táncosaként tartotta számon környezete, valamint a magyar táncfolklorisztika. Az apa fiatalemberként egy vasúti építkezésen dolgozott Mátyás István „Mundruc”-cal, aki mindig is elismerően emlegette legényes tudását. A fiú is kiválóan elsajátította e nehéz férfitáncot. Ő 1997-ben elnyerte a Népművészet Táncos Mestere címet is. Valószínű, hogy a két Poncsa a szomszédos nádasdaráci Gyöngyösbokrétás együttessel 1944 augusztusá-

16 A táblázatot és annak jelmagyarázatát lásd az 4. sz. mellékletben.

17 Lásd az 1. sz. tánc megjelölt részét (IV. pont 3-4. üteme).

18 Lásd az 5. sz. mellékletet.

ban a budapesti bemutatóra is eljutott, bár erre a jelen pillanatig nincsenek meggyőző bizonyítékaink. Martin György és Borbély Jolán 1961–1969 között öt alkalommal készített képfelvételt táncaikról, amelyek közül kétszer közös legényest mutatott be apa és fia. Mindkettő 1969-ben készült, de nem egy időben és helyszínen. Az első közös táncot, saját udvarukon, Bogártelkén vette filmre Martin György. A második Türen készült, ahol majd száz Nádas menti táncos vett részt egy megrendezett táncgyűjtésen. A bogártelki legényes hagyományt itt a két Poncsa képviselte. Amíg a türei táncpélda két egyenrangú férfi jól összehangolt legényesét illusztrálta, addig a Poncsák közös legényese e táncforma további jellegzetességeire hívja fel a figyelmünket.¹⁹ Mindkét közös legényest az idősebb Fekete János kezdte és fejezte be. Fia megvárta, amíg az apja elkezdte a táncot, illetve a tánc végén hamarabb kilépett a folyamatból, amely gesztussal feltehetően az idősebb iránti tiszteletét mutatta ki. Ennek ellenére egész táncukra nem jellemző ez a hierarchikus rendszer. Ezt támasztja alá, hogy az apa is alkalmazkodik a fiú táncához.²⁰

Az elemzés során még egy jelenséget kell megemlítenünk. A fiatalabb Poncsának van egy virtuóz, csak kevesek által ismert figurája. A Martin György által nagyugrásnak, vagy – ahogy a táncos köztudat emlegeti – kecskének nevezett motívum gyakran szerepel táncosunk szólisztikus legényesében, amelyet sokszor táncfolyamatainak a végén, hatásos befejezésként ad elő. Idősebb Fekete János egyéni legényesében soha sem táncolta ezt a figurát és a közös táncban is csak egy jóval leegyszerűsítettebb változatát táncolta, elősegítve ezzel a vele szemben táncoló fél virtuozitásának kihangsúlyozását.²¹ A két Poncsa közös legényese összehangolt és eltérő motívumsorozatokból áll, melyek pillanatról pillanatra változnak, rafinált, játékos módon tartják fenn az érdeklődést a nézőben. A motívumhasználatot, a pontszerkezetet, a ritmust és a térhasználatot ábrázoló táblázat jól mutatja ezeket az egységeket. Az ötödik pont végéig szinte teljesen összehangoltan táncol apa és fia, majd egy rövid másfél szakaszos különőtáncolás után újra egységes motívumokat táncolnak, de csak egy pillanat erejéig. A külön táncolás egész a közös tánc utolsó szakaszának (X.) a negyedik ütem végéig tart. Az egységes 5-6 ütem lezárása után az ifj. Poncsa kilép a táncból, apja még egy szakasz erejéig járja, majd ő is befejezi.²² A figurás szemben előadása olyan magas fokú együttműködést követel a táncosoktól, amelyet

19 A 2. számú táncot Martin György, Kallós Zoltán és Borbély Jolán 1969. április 10-én vette filmre. Filmtári azonosítója: FT. 688.09. Lejegyezte: Karácsony Zoltán.

20 Lásd a 2. sz. tánc II., III. és a VII. szakaszának megjelölt részeit.

21 Lásd a 2. sz. tánc IX. pontját

22 Lásd az 6. sz. mellékletet.

más táncműfajoknál, típusoknál Közép-Erdélyen kívül nem tapasztalhatunk a Kárpát-medencén belül. Ezt a végsőkéig kiérlelt, a partner táncához pillanatról pillanatra alkalmazkodást figyelhetjük meg a „Poncsák” táncában. A dinamikai hatásfokot és az együttműködést is bemutató grafikonon látszik, hogy id. Feke-
te János fia táncát nemcsak követi, de egyben teret is enged annak virtuozitá-
sának megnyilvánulására.

*

A harmadik táncfolyamat tárgyalása előtt egy kis kitérőt tennék. Amikor a kettes legényesek vizsgálatához válogattam példákat, feltűnt két mérai táncosról készült felvétel. Borbély Jolán, Vásárhelyi László és Böröcz Gabriella 1962. augusztus 22-én olyan szembetáncolást rögzített,²³ ahol a táncosok első látásra egyáltalán nem igazodtak *egymáshoz*, s a versengés tényét sem fedeztem fel. Kovács Márton (1898) és Magyarosi János „Zsiga” (1894) a kontaktus minden jele nélkül önmagába fordulva járta legényesét. Térben nem igazodtak egymáshoz, sőt Magyarosi János hátat is fordított társának. Pedig még az egymás táncát nem ismerő táncosok is tudnak olyan gesztusokat (közös be és kilépés a táncból, egymás megkerülése, összefordulás) tenni, ami az „összestimmolt” motívumok hiánya ellenére is a másik félhez való alkalmazkodást jelzik. Valószínű, hogy a filmfelvétel körülménye is közrejátszhatott abban, hogy a táncosok nem egymással szembe járták táncukat. Egy hagyományos táncalkalmakon talán ezek a táncosok is egymással szemben táncoltak volna, de a kívülről, a városból, idegen országból jött érdeklődés hatására megfélemedeztek a tradicionális előadásmódról. Arra is gondoltam, hogy a gyűjtők a helyi szokásokat figyelmen kívül hagyva olyan férfiakat táncoltattak együtt, akik nem voltak összeszokva, vagy egyáltalán nem szoktak párban legényest járni. Csak a két idős férfi legényeseinek lejegyzése és a kinetogramok szerkesztése közben észleltem, hogy még ilyen, egymásnak szinte hátat fordított helyzetben is táncuk össze-összecsend.²⁴

23 Filmtári azonosítója FT. 0512.03. Lejegyezte: Karácsony Zoltán.

24 A 3. számú tánc kinetogramja és a 7 sz. melléklet ábrái jól mutatják, hogy az alkalmazkodás oda-vissza történik.

*

Ahogy a csoportos, úgy a kettes előadásmódú legényes *sem érintette* alapvetően a tánc *strukturális jellemzőit*, legfeljebb színezte, továbbbszította azokat. Az egyöntetűséget sokszor csak a zárlatok összecsengése és a szakaszoknál nagyobb térbeli, motivikai szintek összehangolása szolgálta. Az itt bemutatott táncosoknak nemcsak a közös táncukról, hanem szólóban járt legényesükről is készültek filmfelvételek, így a későbbiekben azt is meg lehet vizsgálni, hogy milyen különbségek figyelhetők meg a két eltérő előadásmód között. A kétfajta funkcióban és formában előadott felvételek alaposabb tanulmányozásával később talán jobban megismerhetjük a közösségi legényes hagyomány és az egyéni alkotástechnika kölcsönös egymásra hatását. A csoportos és a kettes változatok – amelyeket az adott közösség legényes táncfolklórájának egy sajátos reprezentációjaként is felfoghatunk – jelentik a legényes táncok mozgáskincsének *törzsanyagát*. A legényes szemben vizsgálatakor a strukturális–morfológiai analízisen túl fokozottabban figyelembe kell venni a *proxemikát*, a *gesztusrendszert*, a *térhasználatot* a tánc előadásának *kontextusát*, a táncosok közötti társadalmi hierarchikus viszonyt, azaz a teljes *kommunikációs rendszert*, mert sokszor ezek alapján érthetjük meg magát a *táncalkotást*. A fenti példák alapján kijelenthető, hogy a kalotaszegi legényes műfaji-funkcionális tulajdonságai időben visszafelé haladva egyre változatosabbakká válnak. Az a vélemény, hogy itt csak egy produkciós jellegű szóló táncsal állunk szemben, elavultnak látszik. A táncok többféle alakban és formában létező változatai nemcsak annak *célzatára*, tartalmára és jelentésére, hanem főbb strukturális–morfológiai szintjeire is kihat. A kettes és csoportos előadásmód következtében a tánc zenei-formai szerkezeti szintjei bővülnek, egyre bonyolultabbakká válnak. Az is remélhető, hogy a további kutatások talán fényt deríthetnek e tánc típus elmúlt évszázadának teljes történetére.

Az inaktelki Gergely István és Balázs Ferenc közös legényese, Türe, 1969. június 1.
(MTA Ft. 690.)

A bogártelki idős és ifjú Fekete János „Poncsa” közös legényese, Türe, 1969. június 1.
(MTA Ft. 690.)

Szakirodalom

DOMBY Imre

1972 *Kalotaszegi népi táncok*. Kolozs megye Szocialista Művelődési és Nevelési Bizottsága Népi Alkotások és Művészeti Tömegmozgalom Kolozs megyei Irányító Központja, Kolozsvár.

KARÁCSONY Zoltán

1995 Az inaktelki Gergely János táncra vonatkozó visszaemlékezései. *Tánc tudományi Tanulmányok 1994–1995*. Budapest, 153–156.

2009 A kalotaszegi legényes műfaji-funkcionális változatai. *Zenatudományi Dolgozatok*. Budapest, 341–371.

KÜRTI László

1983 The Bachelors' Dance of Transylvania. *Arabesque* VIII. (VI) March–April, 8–14.

1987 Juhmérés és henderikázás Magyarlónán. *Ethnographia* XCVIII. (2–4) 385–393.

MARTIN György

1966 Egy erdélyi férfitánc szerkezeti sajátosságai. *MTA I. oszt. Közleményei* 23. 201–219.

1967 Kalotaszegi legényes. *Táncművészeti Értesítő* 3. 126–129.

1970–72 *Magyar tánc típusok és táncdialektusok*. Népművelési Intézet, Budapest, 266. + 144. kotta.

1974 *A magyar nép táncai*. Corvina Kiadó, Budapest.

1977 Egy improvizatív férfitánc struktúrája. *Tánc tudományi Tanulmányok 1976–1977*. Budapest, 264–300.

1979 Tánc. In: Ortutay Gyula (szerk.): *A magyar folklór*. Tankönyvkiadó, Budapest, 477–439.

1980 Rögtönzés és szabályozódás a magyar néptáncokban. *Népi Kultúra – Népi Társadalom XI–XII*. MTA, Budapest, 411–449.

1990 Ugrós-legényes tánc típus. In: Dömötör Tekla (szerk.): *Magyar néprajz VI*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 328–340.

2004 *Mátyás István 'Mundruc' Egy kalotaszegi táncos egyéniségvizsgálata*. Plánétás Kiadó, Budapest.

MOLNÁR István

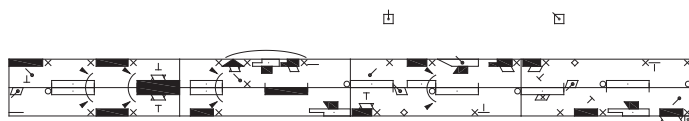
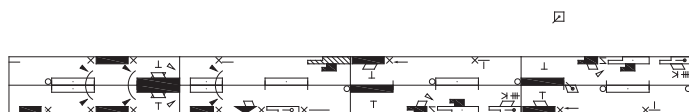
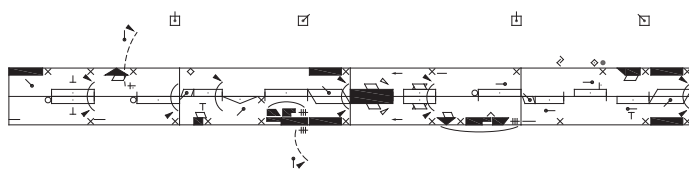
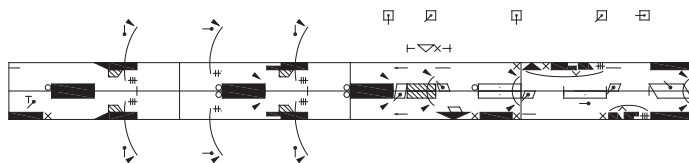
1947 *Magyar tánc hagyományok*. Magyar Élet Kiadó, Budapest.

PESOVÁR Ferenc

é. n. *A magyar nép táncélete*. Népművelési Intézet, Budapest.

SZENTIMREI Jenő

1969 „Jó estét, jó estét Csáki bírónénak.” *Művelődés*. (5) 39–40.

2. pont 5-8. ütem

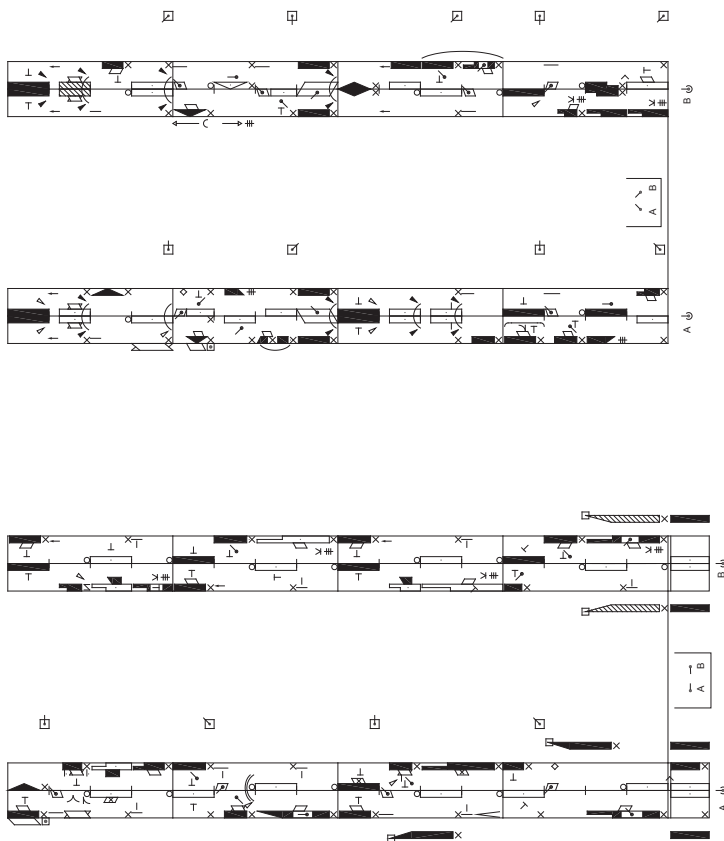
1. pont 5-8. ütem

Ft.690.19

**A türei
táncfolyamat**

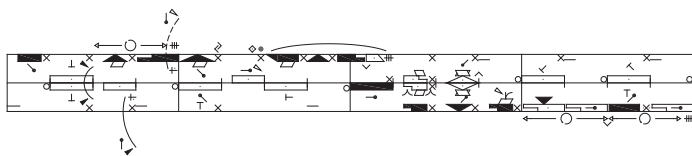
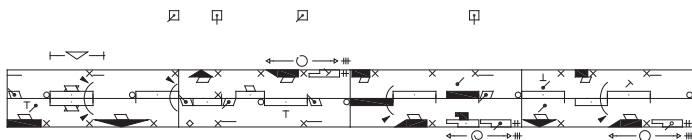
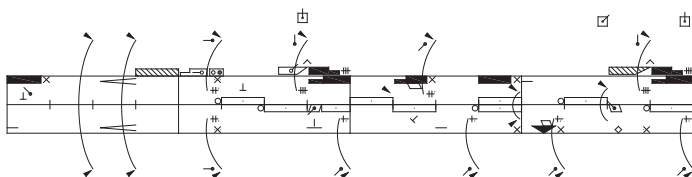
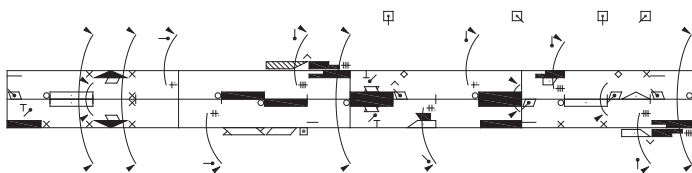
"FIGURÁS SZEMBEN"

Ft.690.19

1. pont 1-4. ütem

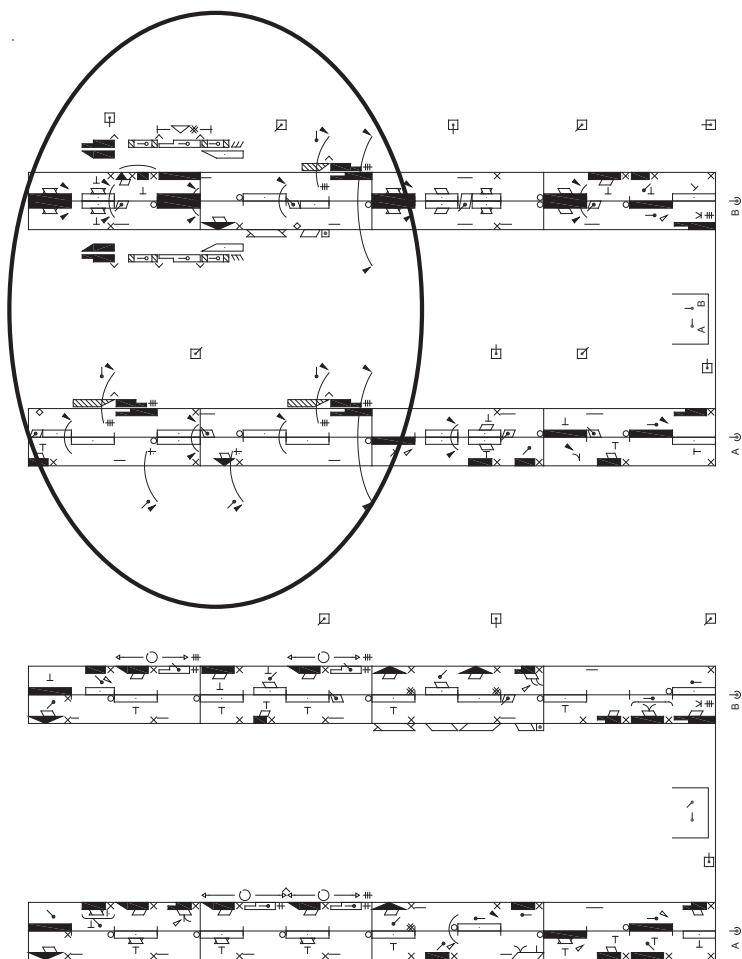
2. pont 1-4. ütem

4. pont 5-8. ütem

3. pont 5-8. ütem

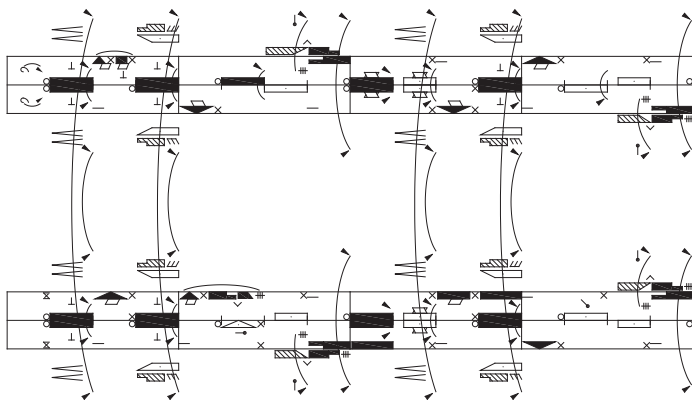
Ft.690.19

Ft.690.19

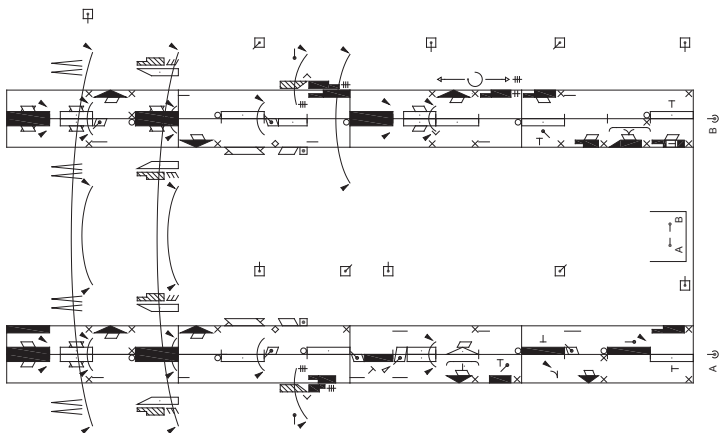
4. pont 1-4. ütem

3. pont 1-4. ütem

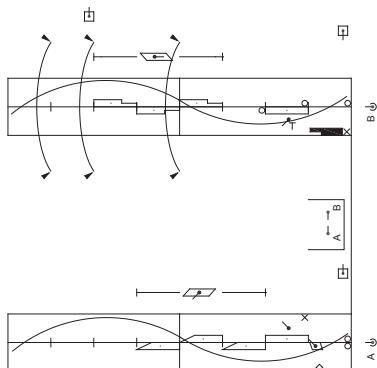

Ft.690.19

5. pont 5-8. ütem

Ft.690.19

5. pont 1-4. ütem

Kilépés a táncból.

Az apa alkalmazkodik.

I. pont 5-8. ütem

II. pont 5-8. ütem

A bogártelki
táncfolyamat

					<p>→ 1</p>
					<p>→ 2</p>

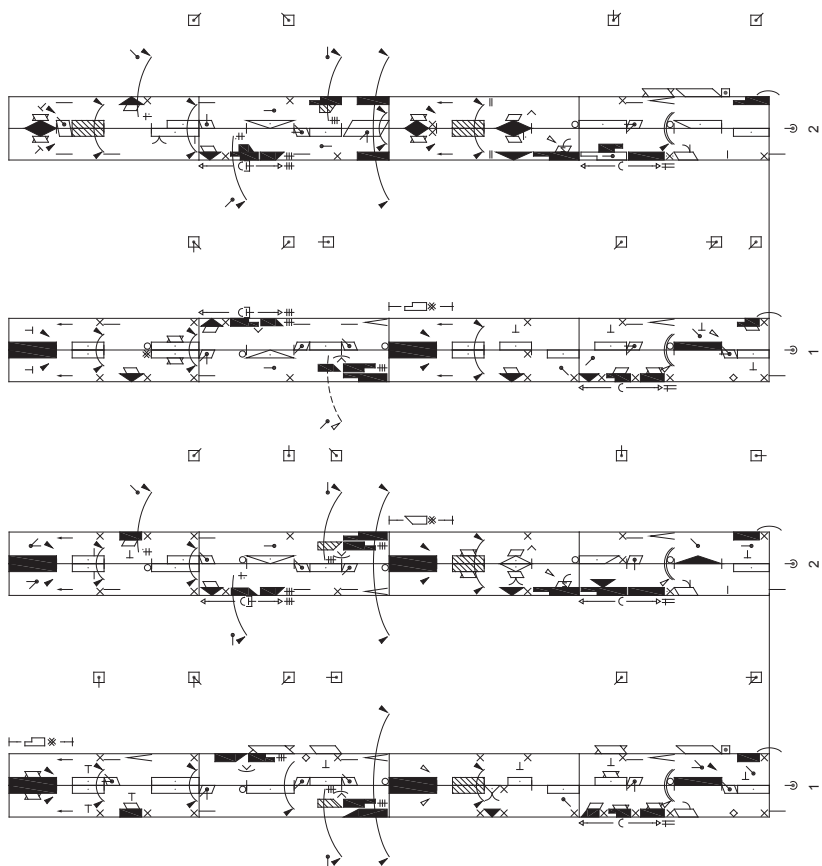
I. pont 1-4. ütem

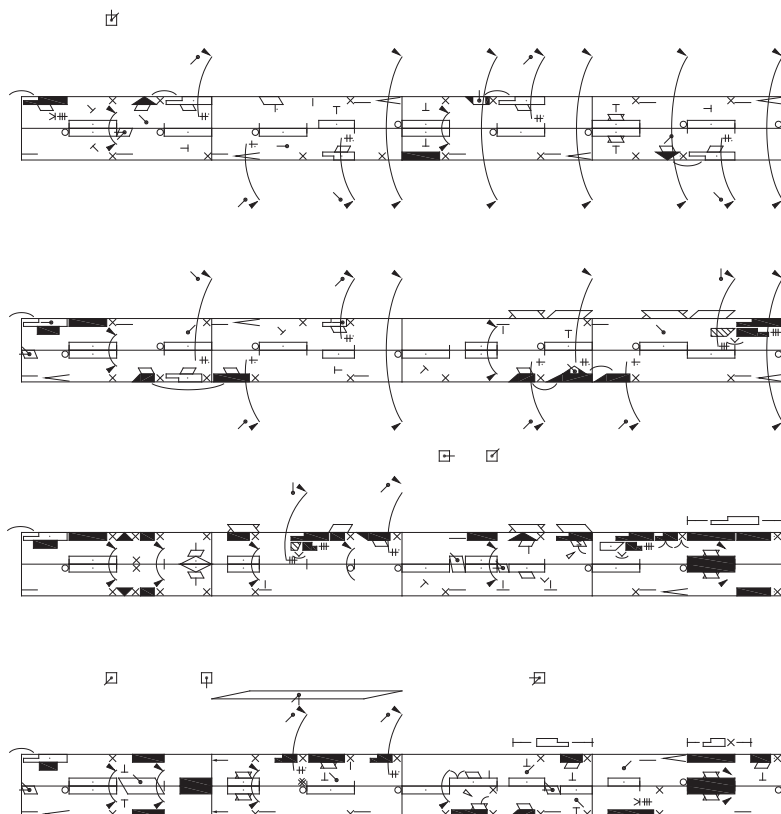
II. pont 1-4. ütem

A fiú alkalmazkodik.

III. pont 5-8. ütem

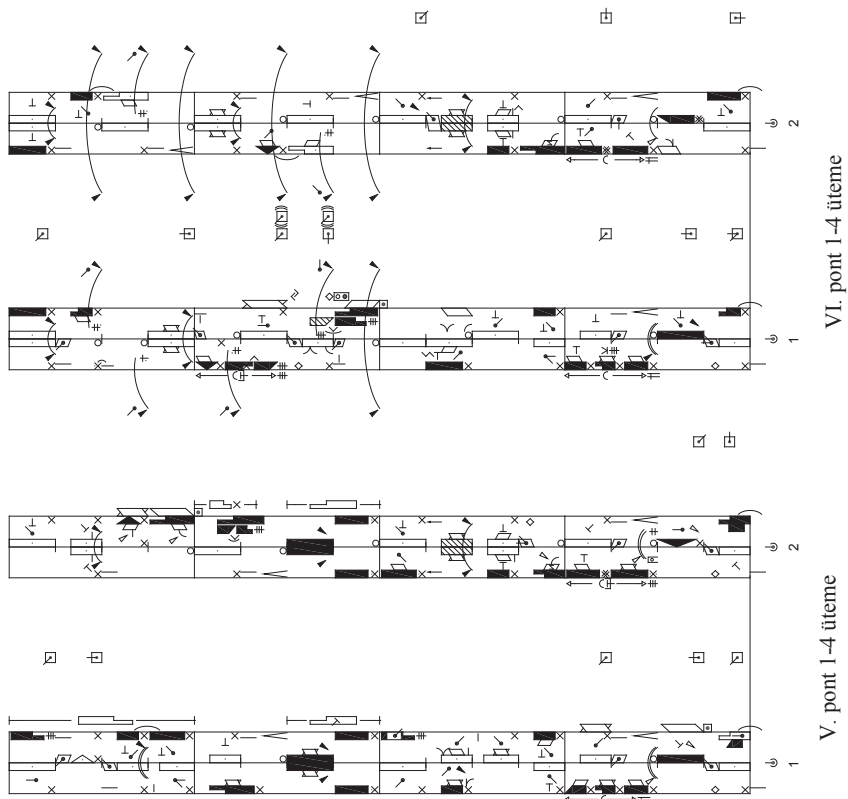
IV. pont 5-8. ütem

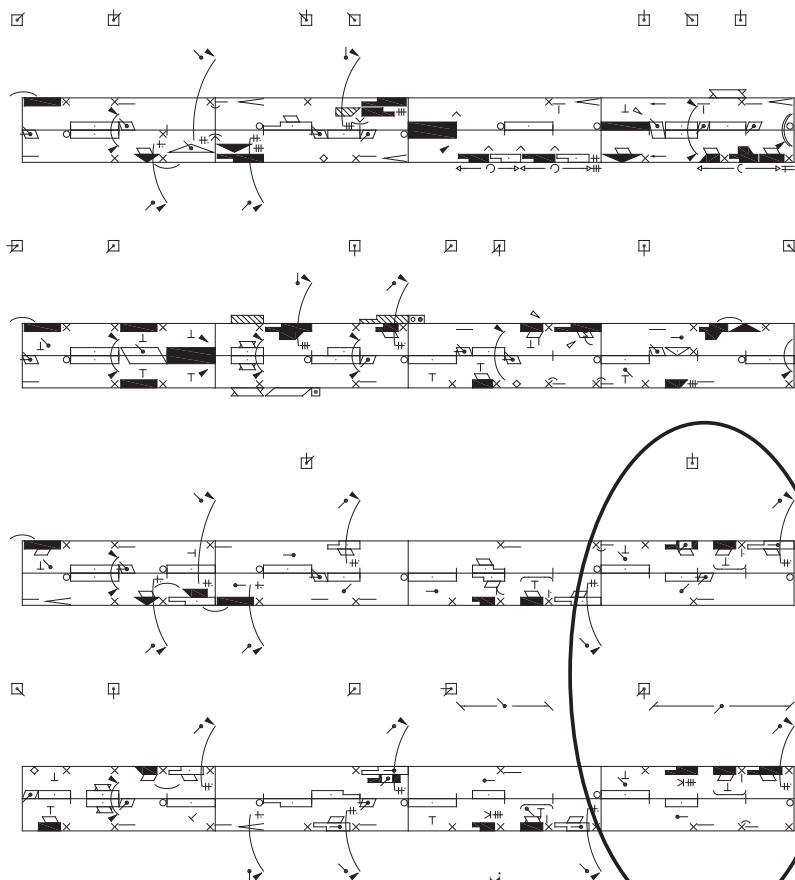

VI. pont 5-8 üteme

V. pont 5-8 üteme

VIII. pont 5-8 üteme

VII. pont 5-8 üteme

Az apa alkalmazkodik.

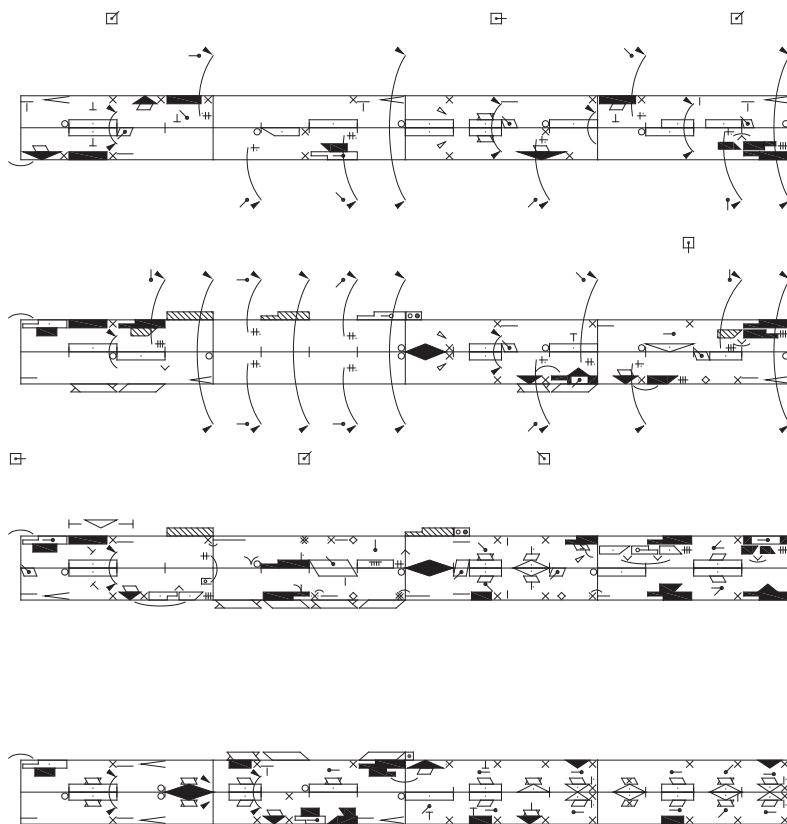
Diagram illustrating musical notation for two systems, VII. and VIII., showing musical staves and corresponding rhythmic notation below them.

VIII. pont 1-4 üteme

System VIII consists of two staves. The top staff is labeled with a circled '2' and the bottom with a circled '1'. Below the staves are rhythmic notations: a circled '2' above the first staff and a circled '1' above the second staff. The rhythmic notation includes various symbols such as 'x', 'T', and 'x' with arrows, indicating specific rhythmic values and directions.

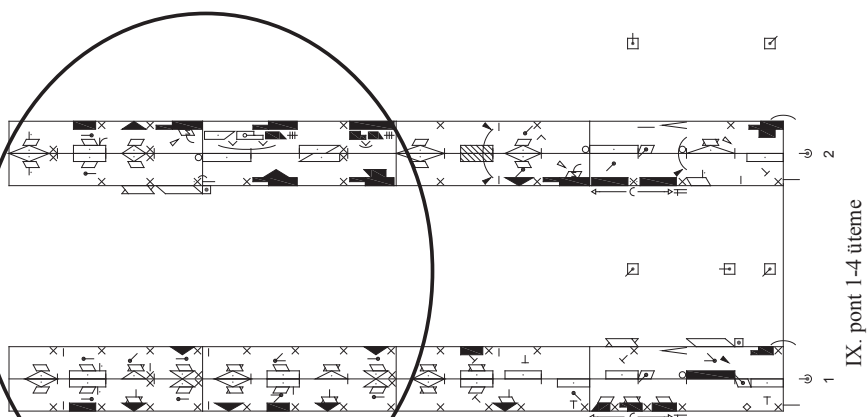
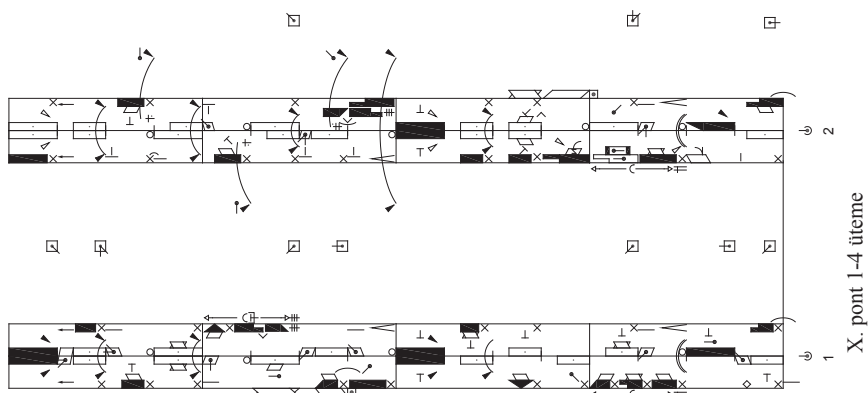
VII. pont 1-4 üteme

System VII consists of two staves. The top staff is labeled with a circled '2' and the bottom with a circled '1'. Below the staves are rhythmic notations: a circled '2' above the first staff and a circled '1' above the second staff. The rhythmic notation includes various symbols such as 'x', 'T', and 'x' with arrows, indicating specific rhythmic values and directions.

X. pont 5-8 üteme

IX. pont 5-8 üteme

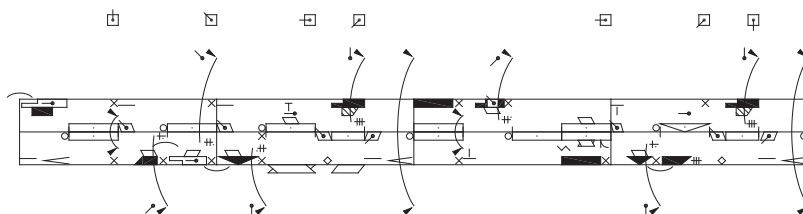
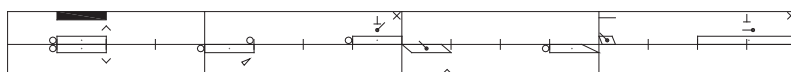

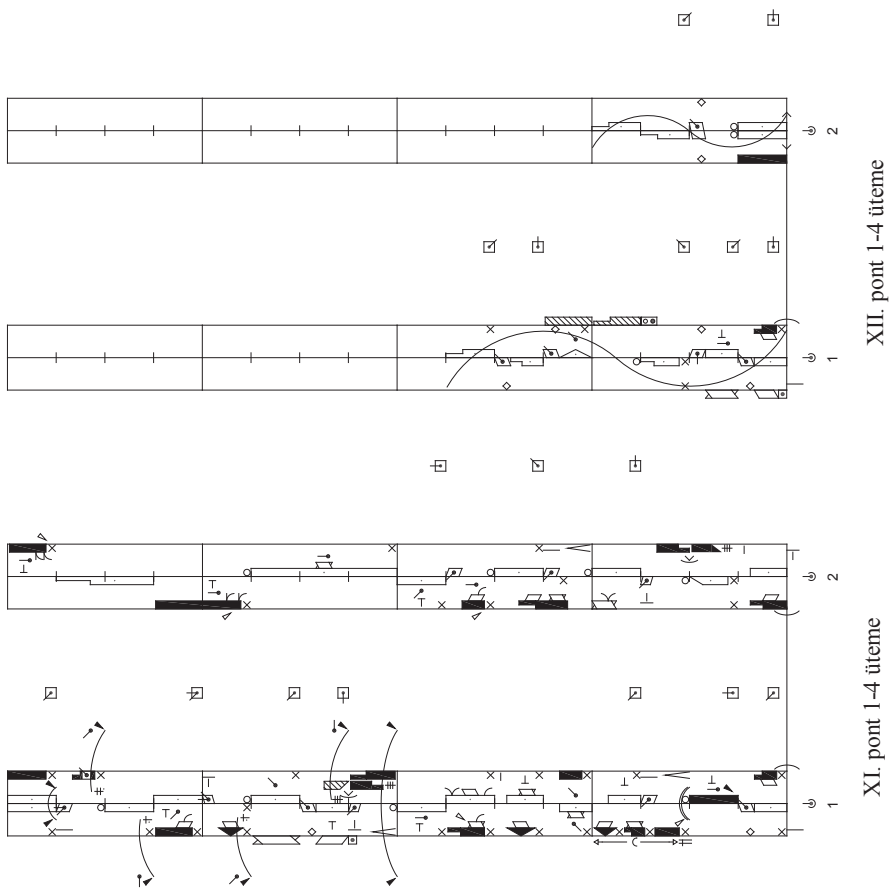
XII. pont 5-8 üteme

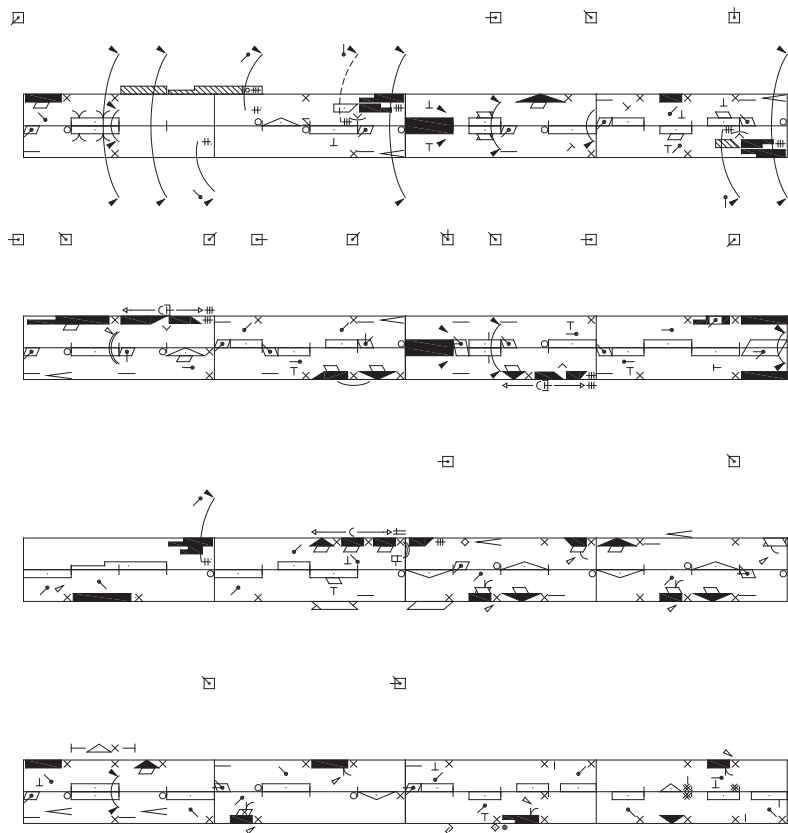
由

由

XII. pont 5-8 üteme

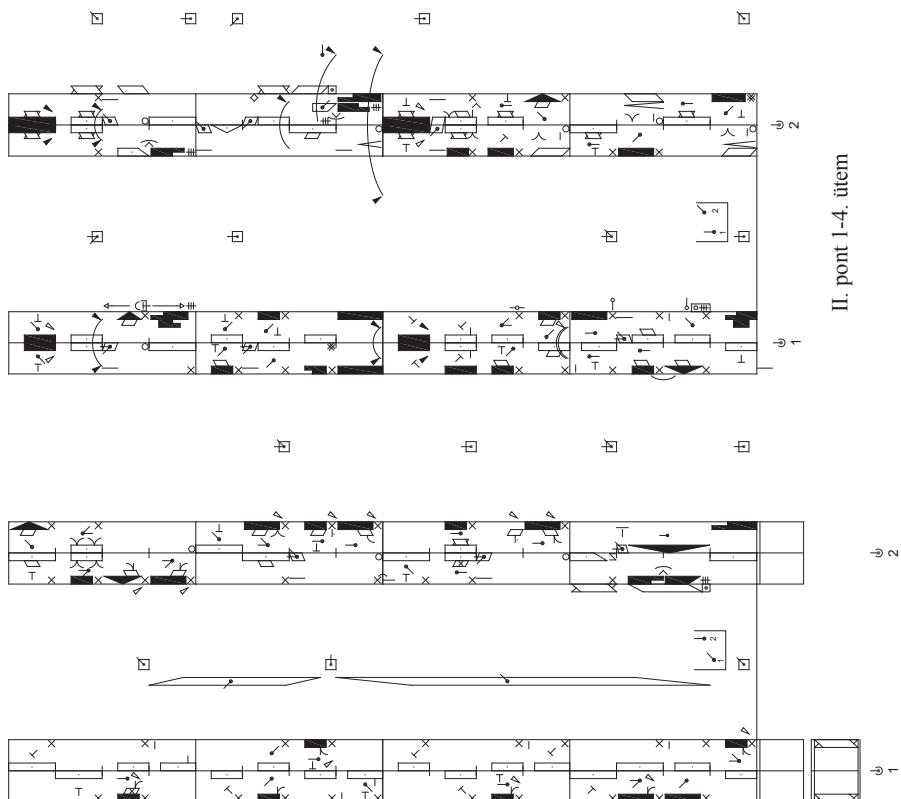

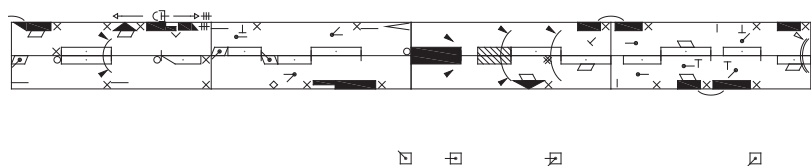
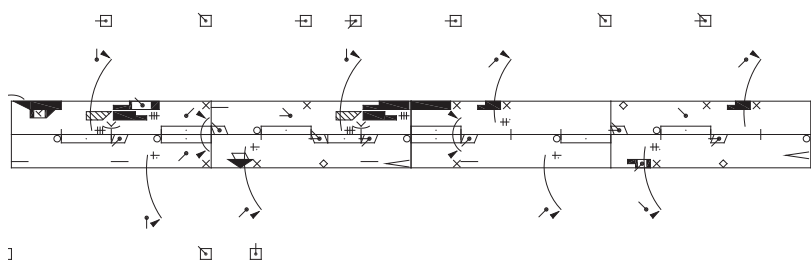

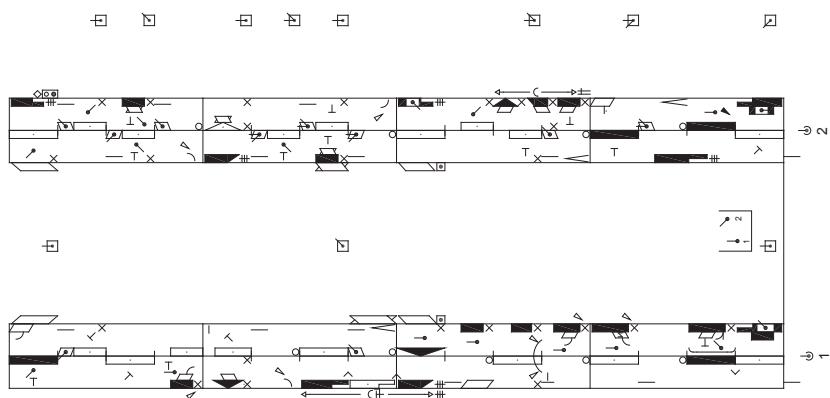
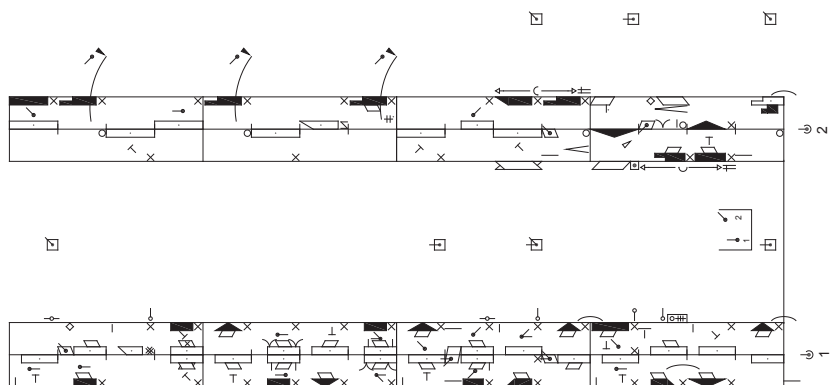
II. pont 5-8. ütem

I. pont 5-8. ütem

A mérési táncfolyamat

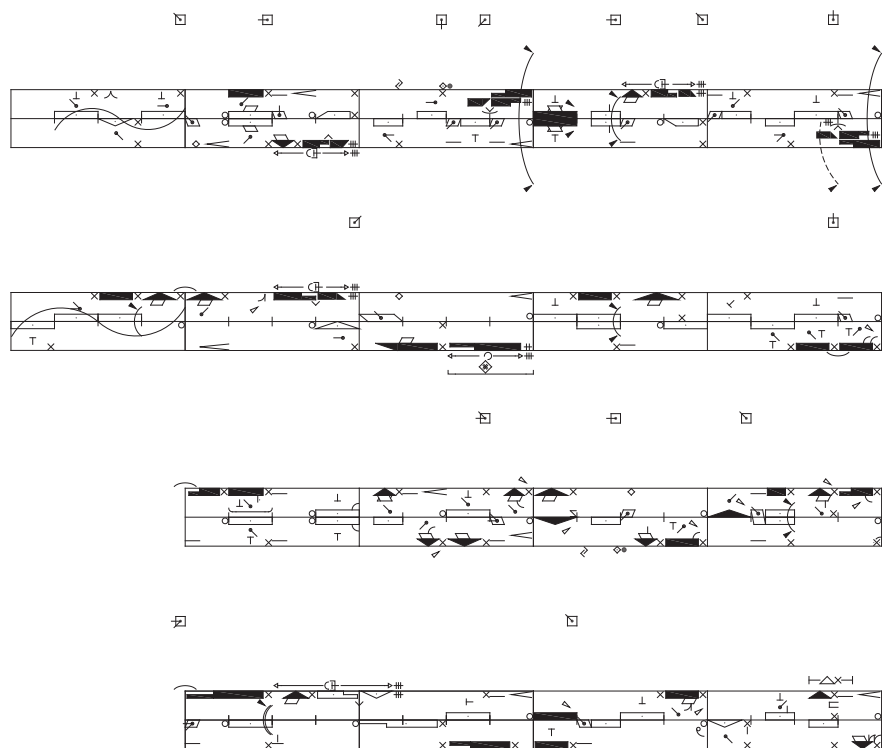

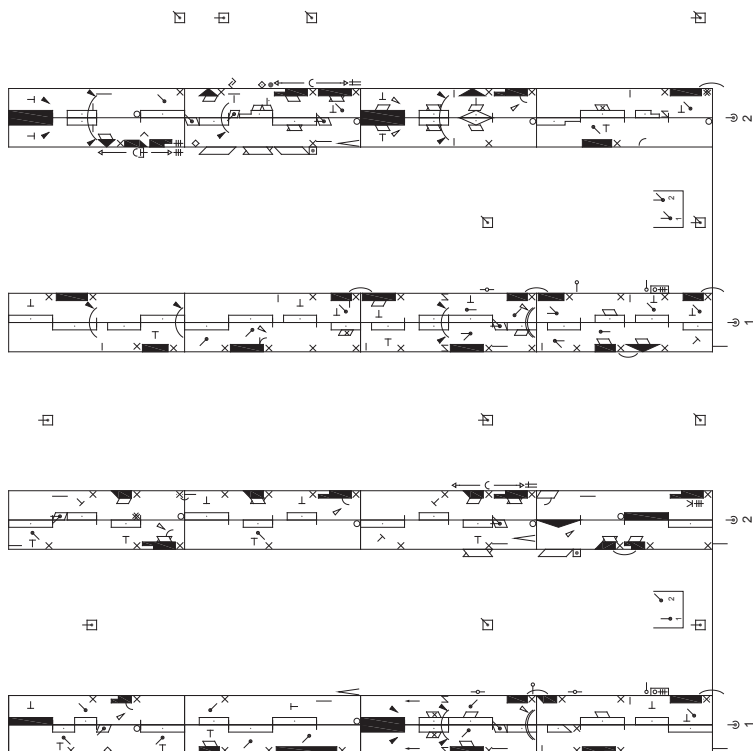

Kilépés a táncból

VI. pont 5-8 üteme

V. pont 5-8 üteme

V. pont 1-4 üteme

VI. pont 1-4 üteme

1. számú melléklet

A kendilónai legényes verseny¹

M. I.: Mikor tizenhét éves voltam, akkor mentem el Kendilónára aratni. [...] azt mondtam: „Elmenyek, ha megfizetik | a munkát.” Nekem búza meg kellett, osztán beállunk kivekötőnek. | Há’ amikor elmentünk, letőtt egy hét, s vasárnap. Nohát menjünk bé a táncba. Elmentünk a táncba, dehát nem táncoltunk, mer’ munkásruhába szígyeltem magamat, hogy táncoljak. Hazament a bátyám a jövő szombaton, akkor írtam egy levelet haza, hogy: az idesanyám küldjön el nekem egy rend ruhát, amivel ünnepnapon mentem a táncba odahaza. [...] Hát abba vót nadrág, csizma kalap, mellény. [...] Vasárnap reggel ügyesen felöltözök... Elmentünk a templomba, utána kijöttünk, akkor: na menjünk a táncba! [...] Fiúk, az odavalók mind táncoltak az egészen. Mind csak mondják: „Hát te Mátyás, há’ mé’ nem jösztek táncolni, mé’ nem jöttök táncolni?” Hát éppen azt mondja az a Szallós Márton, hogy: „Te, Mátyást hijjátok mer’ ő tud, de a többit ne hijjátok, a többiek nem tudtak táncolni legényest.” [...] Nahát mingyár’ már azt mondták, hogy megmondtam, hogy én tudok táncolni legényest akkor nem hattak békén, hát csak |: menjek |: . Felállok én is táncolni, akkor ők mind megállottak. [...] Mikor látják, hogy nekikezdek táncolni, na azt mondták a fiuk: „Héj | ez nem úgy táncol mint mi.” Mind megállott az egész. | Nem táncoltak. Akkor azt mondja: [...] „Álljak meg egy kisség, ne táncoljak!” Gondolom: mi a fene? Hát most mondják, hogy táncoljak, most mondják má’ mingyán, hogy ne is táncoljak na. Na jó hát nem táncolok, há’ lássuk mi lesz? | Akkor megállok egy kisség, az egyik fiú elszalad a román táncba. Mert, két tánc volt. A románoknak külön, azok táncoltak az ük táncikba. [...] Aztán egyszer látom jön egy fiú egy román legénnyel, egy magyar legény és egy román legény.

M. Gy.: Olyan korúak mint István bácsi vagy idősebbek?

M. I.: Olyan forma legények voltak mind én, ők is olyan tizenhét–tizennyőc évesek, hát én is tizenhét éves voltam akkor. Mikor | bėjönnek a táncba jön egy román legény bé a táncba, s állunk ott ketten szembe, nízük egymást. Mondja a fiú nekem: hogy: „Menjen na táncoljon, mi csinálja?” – aszongya.

1 A Mátyás Istvánnal készült interjú szövegét értelem szerint rövidítettem. Csak a versenyre vonatkozó részeket idézem. A kihagyásokat [...] jelöltem. Az eredeti szöveget lásd Martin 2004: 80–83.

Pont így mondta, ilyen, ilyen törött szóval, mer’ nem tudta jól mondani tisztán magyarul, hogy na tessék táncoljon vagy menjen maga táncoljon hamarább, hanem azt mondja: „Menjen na táncoljon, mi csinálja?” Mondom: „Menj te hamarább!” Hát akkor már látta a fiú, hogy én nem fogtam hozzá, akkor ű persze, ű hozzáfogott táncolni. | Nekifog, s táncol égyet s akkor megáll. Gondoltam: ejnye hát ez, ez nem versenytánc! Szökdösött ű ott, úgy ahogy tüle kitőtt [...] De gondoltam magamba... Állj meg! Meg se közelítette az én táncomat. Gondoltam magamba... [...] na megállja, mert te biztosan most csak markíroztál, hogy te így úgy (meg)...

M. Gy.: István bácsi mért mondja azt, hogy markírozott? Gyenge figurákat csinált?

M. I.: Nem, azért mert ez a szó úgy jön ki, hogy ha markírozok ő gondolja ű gyön csinál egy gyenge táncot hamarább, s akkor mikor látja, hogy én most táncolok égyet, akkor majd ű elégedett, aztán akkor táncol égyet olyant, hogy ű akkor lerak ingemet. Há’ha versenytáncrul van szó, akkor, akkor mindenesetre az ember összeszedi a jobb figurákat, aztán megcsinálja, hogy a másik azt ne tudja csinálni. S mikor megáll, s gondoltam: má’mindegy, te úgy táncoltál, ahogy táncoltál, de én úgy táncolok, ahogy tudok. | Én nem csinálom a gyenge figurát, csinálom a jobbakat. Nekikezdek aztán ügyesen táncolni. A zenészek mikor nekifogtak látták, hogy én nekifogtam táncolni, még a nótát is kicserélte, már nem is azt húzta, amelyiket elsőbe. [...] Aztán ügyesen muzsikáltak a zenészek, osztán akkor egy olyant táncoltam égyet, hogy szoktuk mondani magyarul, hogy le a kalappal. Amikor nekikezdttem, csináltam négy-öt figurát, má’ akkor azt mondta a fiú: „Nahát mongyátok meg neki, hogy én is megtanulom azokat a figurákat, s aztán akkor én is úgy fogok táncolni, mint ő.” Akkor aval már ki is ment a szobából. Rendbe van. Én táncoltam, s mikor félbehagyom, mingyár’ elkezdte a zenész a lassú csárdást. [...] Na aztán aszongyák a fiúk: „Na gyere Mátyás!” – aszongya. „Hova, hova?” „A másik szobába.” A másik szoba persze, kocsma vót. Az égyik fele volt égy o’an táncterem, a másik felibe égy kocsmahelység. Mikor bemenyek van ötven üveg sör az asztalon. Persze égy láda sör, akkor olyan volt, egy láda sör ötven üveg sör vót. Ki van rakva az asztalra. [...] aztán láttam ott van ötven üveg sör. Azt mondják a fiúk: „Na Mátyás, maga ezt nyerte – aszongya – a tánccal!” Mondom: „Há’ hogy?” „Úgy, hogy mikor elmentem – aszongya – azután a fiú után, akit idehíttak, fogadtunk – aszongya – egy láda sörbe. De úgy, | hogy a vesztő fél nem iszik. [...] Ha én kell fizessek – aszonta –, hogy én megfizetem az ötven üveg sört, s égy kortyot sē iszik belőle. De ha te kell (ő) megfizessed, akkor – aszongya – ő se iszik, de fizet.” Hát rendbe van, na mondom jó, hát aztán mondom: „Mér’ hattátok, hogy elmenjen má’ mégis há

akarhogy, nem kellett volna elmenjen, hogy ű ne igyík belőle.” „Mer’ így vót a fogadás” – aszongya. Na mondom: „Gyertek – mondom – igyunk. Én megiszok egy üveggel vagy kettővel, aztán gyertek bé – mondom – üljetek le az asztal mellé és megisszuk közösen. | Erre úgy is történt. Megittuk a sört, há’ vót ott, | aki megigya, mer’ ugye egy táncba sok fiú van. Megittuk aztán; csak táncoltunk tovább azután. De én mindig egyedül táncoltam legényest. Leültünk a táncossal egymás mellé. Mikor kezdtük a legényest, elkezdte a zenész a másik nótát, kezdte a legényest táncolni, akkor azt mondták a fiúk: „Na Mátyás, most te táncolsz egyedül, aztán majd mink.” Nem akarták, nem akarták az én táncomat rontani, hogy ők... Táncoltam egyet ügyesen egyedül, osztán, akkor űk neki fogtak az egészen, osztán táncoltak űk [...]

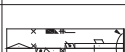

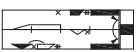

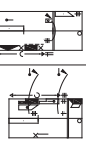

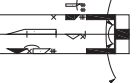
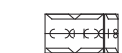

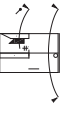
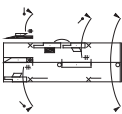

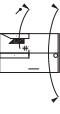
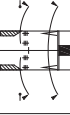

M. Gy.: Ilyen versenytánc többet nem fordult elő?

M. I.: Ilyen versenytánc több nem fordult elé, mer’ osztán | : már : | elég volt | az egy verseny.

2. számú melléklet

Motívum						előfordulás
típus altípus	ütem szám	ritmus	plasztika	szerkezet	térhasználat	
1.1.	1		láblendítés (ll.)	egyszerű	em. irányváltó	(1) I. 1, 3, 5,
	2		ll. talajérintéssel	egyszerű	em. irányváltó	(1) I. 2, 4,
	2 _{re}		ll. bokázással	egyszerű	em. irányváltó	(1) I. 6,
	3		ll. rugással	egyszerű	em. irányváltó	(2) I. 1-6.
3.1.	1		lábszárkörzés (lk.)	bővített	egy helyben mozgó	(2) III. 3-6,
	1 _z		lk. bokázózárlat	összetett (2)	egy helyben mozgó	(2) III. 7-8,
	1 _a		lk. aprózással	többszörösen összetett (2)	egy helyben mozgó	(1) III. 3-6.
4.1.	1 _z		ínenés lk-sel	összetett (2)	egy helyben mozgó	(1) III. 7-8.
9.2-3.	1		légbokázó (lb.)	összetett (2)	irányvált. oldaltmozg.	(1) II. 3-6,
	1 _a		lb. átlépéssel	összetett (2)	irányvált. oldaltmozg.	(2) II. 3-6,
	2		lb. összetapsolással	összetett (2)	irányvált. oldaltmozg.	(1-2) V. 3-6,
	2 _z		lb. öt. zárlat	összetett (2)	irányvált. oldaltmozg.	(1-2) V. 7-8.
5.3.	1		ollós zárlat	összetett (2)	egy helyben mozgó	(1)-(2) I. 7-8.
1.2.	1		aprózó nyitó	összetett (2)	egy helyben mozgó	(2) II. 1-2,
						III. 1-2,
						V. 1-2.
7.2	1		előrevágó nyitó	összetett (2)	egy helyben mozgó	(2) IV. 1-2.
7.3.	1		átlépő nyitó (ány.)	összetett (2)	em. irányváltó	(1) II. 1-2.
						IV. 1-2-
						V. 1-2.
	2		ány. hátralépéssel	összetett (2)	em. irányváltó	III. 1-2.
9.3.	1		oldalt-előlcspó	összetett (2)	em. irányváltó	(1)-(2) IV. 5-6,
	1 _y		oldalt-sarokcsapó	összetett (2)	em. irányváltó	(1) IV. 3-4.
10.5	1		lent csapó	összetett (2)	egy helyben mozgó	(1) IV. 7-8.
	1v		lcs. eltolva	összetett (2)	egy helyben mozgó	(2) IV. 7-8.
9.5	1		nagyugró	bővített	egy helyben mozgó	(2) II. 7-8.

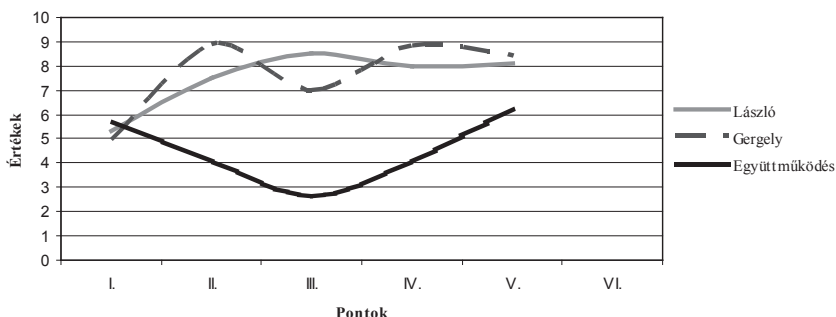
3. számú melléklet

1.	1.1.1.	2.1.1.	3.1.1.	4.1.1.	5.1.1.	6.1.1.	7.1.1.	8.1.1.	9.1.1.	10.1.1.	11.1.1.
											
	1.2.1.	2.2.1.	3.2.1.	4.2.1.	5.2.1.	6.2.1.	7.2.1.	8.2.1.	9.2.1.	10.2.1.	11.2.1.
											
	1.3.1.	2.3.1.	3.3.1.	4.3.1.	5.3.1.	6.3.1.	7.3.1.	8.3.1.	9.3.1.	10.3.1.	11.3.1.
											
	1.4.1.	2.4.1.	3.4.1.	4.4.1.	5.4.1.	6.4.1.	7.4.1.	8.4.1.	9.4.1.	10.4.1.	11.4.1.
											
	1.5.1.	2.5.1.	3.5.1.	4.5.1.	5.5.1.	6.5.1.	7.5.1.	8.5.1.	9.5.1.	10.5.1.	11.5.1.
											

4. számú melléklet

Folyamat Ft. 0690.19 Türe, táncol: László György (1), Gergely Ferenc (2)										
Pont	Táncos	Pontszerkezet		Motívumtartalom		Mot. egyezés	Térhasználat		Dinamikai ért.	
		Ritmika					Írány	Kont.	Σ1	Σ2
I.	1.	a a a b	1.1.2; 1.1.2; 1.1.2; 5.3.4	1.1.2; 1.1.2; 1.1.2; 5.3.4	1.1.2; 1.1.2; 1.1.2; 5.3.4	1.1.2; 1.1.2; 1.1.2; 5.3.4	♂	»»	5,3	5,7
	2.	a a a b	1.1.2; 1.1.2; 1.1.2; 5.3.4	1.1.2; 1.1.2; 1.1.2; 5.3.4	1.1.2; 1.1.2; 1.1.2; 5.3.4		♂		5	
II.	1.	a b b b ₂	7.3.4; 9.3.4; 9.3.4; 9.5.3	7.3.4; 9.3.4; 9.3.4; 9.5.3	7.3.4; 9.3.4; 9.3.4; 9.5.3	7.3.4; 9.3.4; 9.3.4; 9.5.3	→↷	»»	7,5	4
	2.	a b b c	1.3.4; 9.3.4; 9.3.4; 9.5.3	1.3.4; 9.3.4; 9.3.4; 9.5.3	1.3.4; 9.3.4; 9.3.4; 9.5.3		←↷		8,9	
III.	1.	a b b c	7.3.4; 3.2.5; 3.2.5; 4.1.4	7.3.4; 3.2.5; 3.2.5; 4.1.4	7.3.4; 3.2.5; 3.2.5; 4.1.4	7.3.4; 3.2.5; 3.2.5; 4.1.4	Δ	»»	8,5	2,6
	2.	a b b b ₂	1.3.4; 3.2.3; 3.2.3; 3.2.4	1.3.4; 3.2.3; 3.2.3; 3.2.4	1.3.4; 3.2.3; 3.2.3; 3.2.4		Δ		7	
IV.	1.	a b b b ₂	7.3.4; 9.3.3; 9.3.4; 9.3.4	7.3.4; 9.3.3; 9.3.4; 9.3.4	7.3.4; 9.3.3; 9.3.4; 9.3.4	7.3.4; 9.3.3; 9.3.4; 9.3.4	Δ	><	8	4
	2.	a b c c ₂	1.3.4; 9.3.4; 9.3.4; 9.3.4	1.3.4; 9.3.4; 9.3.4; 9.3.4	1.3.4; 9.3.4; 9.3.4; 9.3.4		←♂		8,8	
V.	1.	a b b b ₂	7.3.4; 9.3.4; 9.3.4; 9.3.4	7.3.4; 9.3.4; 9.3.4; 9.3.4	7.3.4; 9.3.4; 9.3.4; 9.3.4	7.3.4; 9.3.4; 9.3.4; 9.3.4	↷		8,1	6,2
	2.	a b b b ₂	1.3.4; 9.3.4; 9.3.4; 9.3.4	1.3.4; 9.3.4; 9.3.4; 9.3.4	1.3.4; 9.3.4; 9.3.4; 9.3.4		↷	≥≤	8,4	
VI.	1.	Kilép a táncból				Kilép a táncból				
	2.	Kilép a táncból								

Az 1. számú tánc grafikonja

Jel- és számítás magyarázat

- 1./ A pontszerkezet dinamikai számítása az egyszerűbbtől a bonyolultabb felé emelkedik:
 $1 = a a a a$; $1,5 = a a a a_2$; $2 = a a a b$; $2,5 = a a a_v b$; $3 = a b b b_2$; $3,5 = a b c b_2$; $4 = a b b c$; $a b b_v c$; $4,5 = a b c c_2$; $5 = a b c d$.
- 2./ A motívumtartalom első rendszáma a katalógus oszlopának a számát, a második rendszám pedig a sorban elfoglalt helyét mutatja. Ez a szám ugyanakkor a plasztikai értékét megadja a motívumnak, mert a lentebbi sorokban található motívumok nagyobb dinamikai és plasztikai hatásokkal rendelkeznek. A harmadik rendszám a motívumok szerkezetéről és dinamikai értékeiről tájékoztatnak: 1 = gyökeresen ismételt motívum, 2 = egyszerű motívum, 3 = bővített motívum, 4 = összetett motívum, 5 = többszörösen összetett motívum.
- 3./ A ritmuselemek dinamikai értékmutatói: 1 = ♩ , ♪ , ♩♩ , ♩♩♩ stb.; 2 = ♩♩ , ♪♪ stb.; 3 = ♩♩ , ♩♩♩ , ♩♩♩♩ stb.; 4 = ♩♩♩♩ ; 4,5 = ♩♩♩♩ ; 5 = ♩♩♩♩♩ .
- 4./ A motívummegyezés jelei és dinamikai értékei: \neq = eltérő (0); \sim = variáltan megfelelő (1); \approx = szimmetrikusan variáltan megfelelő (2); \div = megfelelő (3); ϖ = szimmetrikusan megfelelő (4).
- 5./ A térhasználat-irány jelei: \triangle = helyben, \uparrow = előre, \downarrow = hátra, \leftarrow = balra, \rightarrow = jobbra, \updownarrow = előre-hátra, \leftrightarrow = balra-jobbra, \curvearrowright = helyben irányváltó, \cap = íven irányváltó.
- 6./ A kontaktus jelei: $<>$ = külön, $><$ = szemben, \gg = rézsút szemben, \geq = szemben össze-
 ütéssel. A kontaktus dinamikai értékei: 1 = kapcsolat hiánya, 2 = kapcsolat megléte.
- 7./ $\Sigma 1$ = a szakasz dinamikai értékeinek átlaga, $\Sigma 2$ = az együttműködés értékeinek az átlaga.

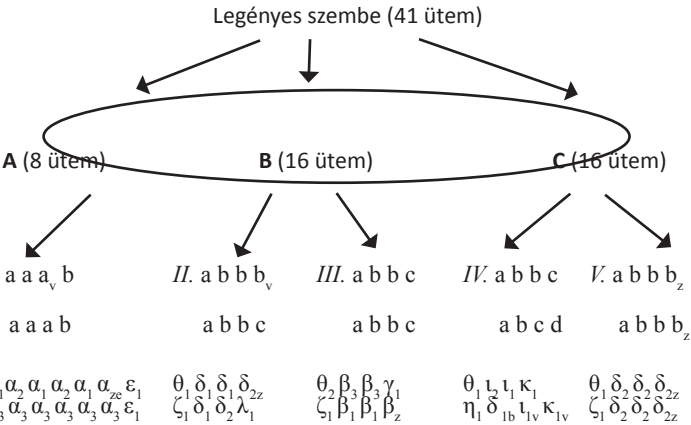
5. számú melléklet

Tánc-
folyamat

Rész

Szakasz
(pont)

Motívum

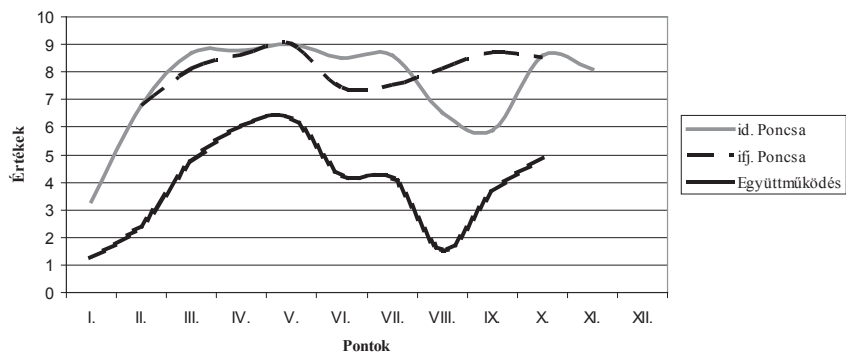

6. számú melléklet

Folyamat Ft. 0688.09. Bogártelke, táncol: id. Fekete János (1), ifj. Fekete János (2) „Poncsák”									
Pont	Táncos	Pontszerkezet	Motívumtartalom		Mot. egyezés	Térhasználat		Dinamikai ért.	
			Ritmika			Irány	Kont.	Σ1	Σ2
I.	1.	x x a av	Belép a táncba. 1.1.2; 1.1.2; 1.1.2. 1						

VI.	1.	abb c	7.3.4; 9.3.4; 9.3.4; 1.4.4	~ ÷ ≠ #	∩	> <	8,5	4,2
	2.	abb bz	7.3.4; 1.4.2; 1.4.2; 1.4.3		Δ		7,4	
VII.	1.	abcd	7.3.4; 9.3.4; 1.3.2; 5.4.4	~ ≠ = ~	Δ	> <	8,6	4,1
	2.	abb c/	7.3.4; 1.3.2; 1.3.2; 1.4.4		Δ		7,5	
VIII.	1.	aaab	8.1.4; 8.1.4; 8.1.4; 1.3.4	≠ ≠ ≠ ≠	↔	» «	6,5	1,5
	2.	abb c	7.3.4; 2.1.5; 2.1.5; 9.3.4		♂		8,1	
IX.	1.	abb c	7.3.4; 11.1.1; 11.1.1; 6.3.4	~ ~ ~ ≠	Δ	> <	5,9	3,6
	2.	abb c	7.3.4; 11.3.4; 11.3.4; 4.3.4		∩		8,7	
X.	1.	abb c	7.3.4; 9.1.4; 9.3.4; 10.5.4	~ ≈ ÷ ≠	∩	» «	8,6	4,9
	2.	abb c	7.3.4; 11.3.4; 11.3.4; 4.3.4		∩		8,5	
XI.	1.	abb bz	7.3.4; 9.3.4; 9.3.4; 9.3.4	≠	♂		8,1	
	2.	abb	7.2.4.; Kilép a táncból					
XII.	1.		Kilép a táncból					
	2.							

A 2. számú tánc grafikonja

7. számú melléklet

Folyamat Ft. 0512.03. Méra, táncol: Kovács Márton (1), Magyarosi Lános „Zsiga”(2)									
Pont	Táncos	Pontszerkezet	Motívumtartalom	Mot. egyezés	Térhasználat	Dinamikai ért.			
		Ritmika			Írány	Kont.	Σ1	Σ2	
I.	1.	a a a a ₂	5.2.1; 5.2.2; 5.2.2; 5.2.4	≠ ≈ ≠	Δ ♂	< >	4,7	2,9	
	2.	a b e d	7.3.4; 11.1.2; 5.2.1; 2.1.4		Δ		7,5		
II.	1.	a b b b ₂	7.2.4; 9.2.4; 9.2.4; 9.1.4	≠ ≈ ≠	∩	< >	7,5	3,9	
	2.	a b b c	6.3.4; 9.3.4; 9.3.4; 10.5.4		∩		9,1		
III.	1.	a b e d	7.2.4; 4.1.4; 2.1.4; 9.1.4	≈ ≠ ≠	∩ Δ	< >	7,3	2,8	
	2.	a b b c	7.3.4; 4.1.2; 4.1.2; 2.01.4		Δ		5,9		
IV.	1.	a b e d	7.2.4; 5.1.1; 6.1.1; 9.1.4	≈ ≠ ≠	↑	< >	5,3	1,9	
	2.	a b b c	7.3.4; 5.3.3; 5.3.3; 9.3.4		↑		8		
V.	1.	a b e b ₂	7.2.4; 9.1.4; 5.3; 9.1.4	≈ ≠ ≠	∩ →	< >	6,7	2,9	
	2.	a b e b ₂	7.3.4; 5.2.2; 11.1.2; 5.2.4		Δ		6,2		
VI.	1.	a b e d	7.2.4; 5.1.4; 9.1.4; 3.2.4	≈ ≠ ≠	↑ ∩	< >	6,1	3,3	
	2.	a b e c ₂	7.2.4; 2.1.4; 9.3.4; 9.3.4		↑ ∩		8		
VII.	1.		Kilép a táncból						
	2.		Kilép a táncból						

A 3. számú tánc grafikonja

